

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 27 marca 2014 r. (*)

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Społeczeństwo informacyjne – Dyrektywa 2001/29/WE – Strona internetowa publicznie udostępniająca utwory filmowe bez zgody podmiotów praw pokrewnych względem praw autorskich – Artykuł 8 ust. 3 – Pojęcie „pośredników, których usługi są wykorzystywane przez stronę trzecią w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych” – Dostawca dostępu do Internetu – Zarządzenie skierowane do dostawcy dostępu do Internetu zakazujące mu umożliwiania jego klientom dostępu do określonej strony internetowej – Wyważenie między prawami podstawowymi

W sprawie C-314/12

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (Austria) postanowieniem z dnia 11 maja 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 czerwca 2012 r., w postępowaniu:

UPC Telekabel Wien GmbH

przeciwko

Constantin Film Verleih GmbH,

Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, K. Lenaerts, wiceprezes Trybunału, sprawujący funkcję sędziego czwartej izby, M. Safjan, J. Malenovský (sprawozdawca) i A. Prechal, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 czerwca 2013 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu UPC Telekabel Wien GmbH przez M. Bulgariniego oraz T. Höhnego, Rechtsanwälte,
- w imieniu Constantin Film Verleih GmbH oraz Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH przez A. Manaka oraz N. Krafta, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu austriackiego przez A. Poscha, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez W. Ferrantę, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Schillemans oraz C. Wissels, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez L. Christiego, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Malynicza, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę oraz F.W. Bulsta, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 1 i art. 5 ust. 2 lit. b) oraz art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10) oraz pewnych praw podstawowych ustanowionych przez prawo Unii.
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy UPC Telekabel Wien GmbH (zwaną dalej „UPC Telekabel”) a Constantin Film Verleih GmbH (zwaną dalej „Constantin Film”) i Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH (zwaną dalej „Wegą”) w przedmiocie wniosku o wydanie wobec tej pierwszej nakazu zablokowania dostępu jej klientów do strony internetowej publicznie udostępniającej pewne filmy dwóch ostatnich podmiotów bez ich zgody.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 9 i 59 dyrektywy 2001/29 stanowią:

„(9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. [...] Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności.

[...]

(59) Usługi pośredników mogą być, w szczególności w środowisku cyfrowym, coraz częściej wykorzystywane przez osoby trzecie w działalności naruszającej prawa. W wielu przypadkach pośrednicy tacy mają najwięcej możliwości, aby zakończyć takie naruszenia [położyć kres takim naruszeniom]. Dlatego, z zastrzeżeniem wszystkich innych dostępnych sankcji lub środków naprawczych [prawnych], podmioty praw autorskich powinny mieć możliwość domagania się wydania zakazu skierowanego do pośrednika, który w sieci utrzymuje naruszenia praw

autorskich utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną przez osobę trzecią. [...] Warunki i metody dotyczące [wydawania] takich nakazów powinny być uregulowane w ramach prawa krajowego państw członkowskich”.

- 4 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Zakres”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsza dyrektywa dotyczy ochrony prawnej praw autorskich i pokrewnych w ramach rynku wewnętrznego, ze szczególnym uwzględnieniem społeczeństwa informacyjnego”.

- 5 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do publicznego udostępniania utworów i prawo podawania do publicznej wiadomości innych przedmiotów objętych ochroną”, stanowi w ust. 2:

„Państwa członkowskie powinny przewidzieć wyłączone prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie:

[...]

- c) producentom [na rzecz producentów] pierwszych utwaleń filmów w odniesieniu do oryginału i kopii ich filmów;

[...]”.

- 6 Artykuł 8 dyrektywy 2001/29, zatytułowany „Sankcje i środki naprawcze [prawne]”, stanowi w ust. 3:

„Państwa członkowskie zapewnią, aby podmioty praw autorskich mogły wnioskować o wydanie nakazu przeciwko pośrednikom, których usługi są wykorzystywane przez stronę trzecią w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych”.

Prawo austriackie

- 7 Paragraf 18a ust. 1 Urheberrechtsgesetz (ustawy o prawie autorskim) z dnia 9 kwietnia 1936 r. (BGBl. 111/1936), zmienionej przez Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003 (ustawę zmieniającą o prawie autorskim z 2003 r., BGBl. I, 32/2003) (zwanej dalej „UWG”) brzmi następująco:

„Autor ma wyłączone prawo do publicznego udostępniania utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

- 8 Paragraf 81 ust. 1 i 1a UrhG stanowi:

„1. Każda osoba, której ustanowione w tej ustawie prawo wyłączone zostało naruszone lub która obawia się takiego naruszenia, może wytoczyć powództwo negatoryjne. Powództwo to może zostać skierowane przeciwko właścicielowi przedsiębiorstwa także wtedy, gdy takie naruszenie zostało popełnione lub może zostać popełnione w ramach działalności przedsiębiorstwa przez pracownika lub osobę upoważnioną do działania w imieniu przedsiębiorstwa; paragraf 81 ust. 1a stosuje się odpowiednio.

1a. Jeżeli podmiot, który popełnił takie naruszenie lub z którego strony ono grozi, korzysta z usług pośrednika, powództwo negatoryjne w rozumieniu ust. 1 może zostać wytoczone także przeciwko temu pośrednikowi [...]”.

- 9 Paragraf 355 ust. 1 austriackiego Exekutionsordnung (rozporządzenia o postępowaniu egzekucyjnym) stanowi:

„Egzekucji w stosunku do osoby zobowiązanej do zaniechania lub do znoszenia zachowania dokonuje się w ten sposób, iż w każdym przypadku naruszenia obowiązku po osiągnięciu przez tytuł egzekucyjny stadium wykonalności sąd przeprowadzający egzekucję wymierza przy okazji wyrażenia zgody na egzekucję, na wniosek, karę grzywny. Sąd ten nakłada na wniosek dalszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, w łącznym wymiarze do jednego roku, za każdy dalszy przypadek naruszenia tego obowiązku [...]”.

- 10 Z wyjaśnień sądu odsyłającego zawartych we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że na etapie egzekucji adresat zakazu może, aby uniknąć odpowiedzialności, ponieść zarzut, iż podjął wszelkie działania, których można było od niego oczekiwać, w celu zapobieżenia wystąpieniu zabronionego skutku.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 11 Constantin Film i Wega, dwie spółki należące do branży produkcji filmowej, po tym, jak stwierdziły, że pewna strona internetowa oferowała, bez ich zgody, pobieranie lub oglądanie „w streamingu” pewnych filmów, które one wyprodukowały, wniosły do sądu właściwego w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych o wydanie, na podstawie na § 81 ust. 1a UrhG, zarządzenia tymczasowego, nakazującego UPC Telekabel, dostawcy dostępu do Internetu, zablokowanie dostępu jej klientów do przedmiotowej strony internetowej, w zakresie, w jakim publicznie udostępnia ona, bez ich zgody, utwory filmowe, do których mają one prawa pokrewne względem praw autorskich.
- 12 Postanowieniem z dnia 13 maja 2011 r. Handelsgericht Wien (Austria) zakazał UPC Telekabel dostarczania jej klientom dostępu do spornej strony internetowej, w szczególności poprzez blokadę nazwy domeny oraz aktualnego adresu IP (Internet Protocol) tej strony, jak również wszelkich innych IP tej strony, które mogły być znane tej spółce.
- 13 W czerwcu 2011 r. sporna strona internetowa zaprzestała swojej działalności, po tym, jak niemieckie organy ścigania podjęły działania przeciwko jej operatorom.
- 14 Postanowieniem z dnia 27 października 2011 r. Oberlandesgericht Wien (Austria), jako sąd właściwy do rozpatrzenia środka odwoławczego, zmienił częściowo postanowienie sądu pierwszej instancji, uznając, że sąd ten popełnił błąd, wskazując konkretne środki, jakie UPC Telekabel miałyby podjąć w celu zablokowania dostępu do spornej strony i wykonania postanowienia ustanawiającego środki tymczasowe. Dla uzasadnienia tego rozstrzygnięcia Oberlandesgericht Wien uznał, że § 81 ust. 1a UrhG należy interpretować w świetle art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29. Sąd ten uznał, że w związku z umożliwianiem jej klientom dostępu do bezprawnie udostępnionych treści UPC Telekabel należy postrzegać jako pośrednika, którego usługa została wykorzystana w celu naruszenia praw pokrewnych względem praw autorskich, tak że wniosek Constantin Film i Wega o wydanie postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych przeciwko tej spółce był zasadny. Oberlandesgericht Wien orzekł

jednak, że w odniesieniu do ochrony prawa autorskiego UPC Telekabel należy zobowiązać jedynie, nakazując spowodowanie pewnego skutku, do zakazania jej klientom dostępu do tej strony, przy czym miałyby ona zachować możliwość wyboru środków do osiągnięcia tego celu.

- 15 UPC Telekabel wniosła od tego orzeczenia skargę rewizyjną (niem. Revision) do Oberster Gerichtshof (Austria).
- 16 W uzasadnieniu wniesionego przez siebie środka odwoławczego UPC Telekabel podnosi w szczególności, że świadczone przez nią usługi nie mogą być uważane za wykorzystywane w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29, ponieważ nie pozostaje ona w żadnych stosunkach z operatorami spornej strony internetowej i nie zostało ustalone, by jej klienci działali bezprawnie. W każdym wypadku UPC Telekabel twierdzi, że każdy z możliwych do zastosowania środków blokujących można z punktu widzenia technicznego obejść, a niektóre są nadmiernie kosztowne.
- 17 W tych okolicznościach Oberster Gerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i przedstawić Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 [...] należy interpretować w ten sposób, że osoba, która udostępnia w Internecie przedmioty objęte ochroną bez zgody podmiotu praw autorskich [w rozumieniu art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29], wykorzystuje usługi dostawcy dostępu do Internetu osób, które szukają dostępu do tych przedmiotów objętych ochroną?

W razie udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej:

2) Czy zwielokrotnianie do prywatnego użytku [w rozumieniu art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29] oraz przejściowe i dodatkowe zwielokrotnianie [w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 2001/29] są dopuszczalne tylko wtedy, gdy oryginał poddany zwielokrotnieniu został zwielokrotniony, przetworzony [rozpowszechniony] lub publicznie udostępniony zgodnie z prawem?

Jeżeli na pytanie pierwsze lub pytanie drugie należało odpowiedzieć twierdząco i w konsekwencji wydać przeciwko dostawcy dostępu do Internetu użytkownika nakaz sądowy zgodnie z art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29:

3) Czy ogólny nakaz [zakaz] (bez zarządzenia określonych środków) dostawcy dostępu do Internetu umożliwiania jego klientom dostępu do określonej strony internetowej, jeżeli dostępne na niej treści zostały zamieszczone wyłącznie lub w znacznej mierze bez zgody podmiot[ów] praw autorskich, jest zgodne z prawem Unii, w szczególności w świetle wymaganego przez to prawo wyważenia między prawami podstawowymi zaangażowanych [zainteresowanych] podmiotów, jeżeli dostawca dostępu do Internetu może uniknąć grzywny za naruszenie tego zakazu, o ile przedstawi dowód, że podjął wszelkie odpowiednie [rozsądne] kroki?

W razie udzielenia na pytanie trzecie odpowiedzi przeczącej:

4) Czy nakazanie dostawcy dostępu do Internetu podjęcia określonych środków w celu utrudnienia jego klientom dostępu do strony internetowej zawierającej treści udostępnione z naruszeniem prawa jest zgodne z prawem Unii, w szczególności w świetle wymaganego przez nie wyważenia między prawami podstawowymi zaangażowanych [zainteresowanych] podmiotów, jeżeli środki te

wymagają istotnych [większych niż nieznaczące] nakładów, a mimo to mogą być łatwe do obejścia, nawet bez posiadania szczególnej wiedzy technicznej?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności pytań prejudycjalnych

- 18 Tytułem wstępu należy zauważyć, że okoliczność, iż sporna strona internetowa zaprzestała swojej działalności, nie czyni pytań prejudycjalnych niedopuszczalnymi.
- 19 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za wydanie przyszłego wyroku, należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, które zadaje Trybunałowi (zob. podobnie wyrok z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie C-415/11 Aziz, pkt 34).
- 20 Odrzucenie przez Trybunał wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego przez sąd krajowy jest więc możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym czy przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego lub prawnego, które są konieczne udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (ww. wyrok w sprawie Aziz, pkt 35).
- 21 Nie ma to jednak miejsca w przypadku postępowania głównego, ponieważ z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że zgodnie z prawem austriackim sąd odsyłający musi orzec w oparciu o okoliczności stanu faktycznego istniejące w momencie wydania orzeczenia w pierwszej instancji, to znaczy gdy sporna strona internetowa była jeszcze dostępna.
- 22 Z powyższego wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 23 Poprzez swoje pytanie pierwsze sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że osoba, która bez zgody podmiotu praw autorskich w rozumieniu art. 3 ust. 2 tej dyrektywy publicznie udostępnia na stronie internetowej przedmioty objęte ochroną, wykorzystuje usługi dostawcy dostępu do Internetu osób szukających dostępu do tych przedmiotów objętych ochroną, który powinien zostać uznany za pośrednika w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29.
- 24 Tytułem wstępu należy zauważyć, że w postępowaniu głównym jest bezsporne, że przedmioty objęte ochroną zostały udostępnione użytkownikom strony internetowej bez zgody podmiotów praw autorskich, przywołanych w tymże art. 3 ust. 2.
- 25 Biorąc pod uwagę, że zgodnie z tym przepisem podmioty praw autorskich mają wyłączne prawo do zezwalania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie utworów lub zabrania go, należy stwierdzić, że czynność publicznego udostępnienia przedmiotu

objętego ochroną na stronie internetowej bez zgody podmiotów praw autorskich stanowi naruszenie praw autorskich i pokrewnych.

- 26 Aby zaradzić takiemu naruszaniu praw, art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 przewiduje możliwość wnioskowania przez podmioty praw autorskich o wydanie nakazu przeciwko pośrednikom, których usługi są wykorzystywane przez stronę trzecią w celu naruszenia przysługujących im praw.
- 27 Jak wynika bowiem z motywu 59 dyrektywy 2001/29, jako że usługi pośredników są coraz częściej wykorzystywane w celu naruszania praw autorskich i praw pokrewnych, w wielu przypadkach ci pośrednicy mają najwięcej możliwości, aby położyć kres takim naruszeniom.
- 28 W niniejszej sprawie Handelsgericht Wien, a następnie Oberlandesgericht Wien, nałożyły na UPC Telekabel, dostawcę dostępu do Internetu będącego adresatem nakazu wydanego w postępowaniu głównym, obowiązek położenia kresu naruszeniom praw Constantin Film i Wegi.
- 29 UPC Telekabel kwestionuje jednakże, by można było uznać ją za pośrednika, którego usługi są wykorzystywane w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29.
- 30 W kwestii tej z motywu 59 dyrektywy 2001/29 wynika, że pojęcie „pośrednika” użyte w art. 8 ust. 3 tej dyrektywy dotyczy wszelkich podmiotów, które utrzymują w sieci naruszenia praw autorskich utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną przez osobę trzecią.
- 31 W świetle celu realizowanego przez dyrektywę 2001/29, który wynika w szczególności z jej motywu 9 i którym jest zagwarantowanie uprawnionym podmiotom ochrony na wysokim poziomie, użyte w niej pojęcie naruszenia należy rozumieć jako obejmujące również sytuację, w której przedmiot objęty ochroną został umieszczony w Internecie bez zgody odnośnych podmiotów praw autorskich.
- 32 Jako że dostawca dostępu do Internetu, ze względu na to, iż udziela dostępu do sieci, w sposób nieunikniony uczestniczy każdorazowo w przekazywaniu naruszenia w Internecie pomiędzy jednym ze swoich klientów a osobą trzecią (zob. podobnie ww. postanowienie z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie C-557/07 LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, Zb.Orz. s. I-1227, pkt 44), należy uznać, że dostawca dostępu do Internetu, taki jak w postępowaniu głównym, który umożliwia swoim klientom dostęp do przedmiotów objętych ochroną publicznie udostępnionych w Internecie przez osoby trzecie, jest pośrednikiem, którego usługi są wykorzystywane w celu naruszenia praw autorskich lub pokrewnych w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29.
- 33 Taki wniosek znajduje swoje potwierdzenie w celu, do którego osiągnięcia dąży dyrektywa 2001/29. Wykluczenie dostawcy dostępu do Internetu z zakresu zastosowania art. 8 ust. 3 tej dyrektywy w sposób istotny ograniczyłoby ochronę podmiotów praw autorskich, którą miała ustanowić wspomniana dyrektywa (zob. podobnie ww. postanowienie w sprawie LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, pkt 45).
- 34 Wniosku tego nie podaje również w wątpliwość zarzut, w myśl którego żeby art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 miał zastosowanie, niezbędne jest, by pomiędzy dostawcą

dostępu do Internetu a osobą naruszającą prawa autorskie lub prawa pokrewne istniała więź umowna.

- 35 Ani z brzmienia tego art. 8 ust. 3, ani z żadnego innego przepisu dyrektywy 2001/29 nie wynika bowiem, żeby istniał wymóg, by pomiędzy osobą naruszającą prawa autorskie lub prawa pokrewne a pośrednikiem zachodził szczególny stosunek. Ponadto wymóg ten nie może również zostać wywiedziony z celów realizowanych przez tę dyrektywę, jako że przyznanie, iż taki wymóg istnieje ograniczyłoby ochronę prawną przyznaną odnośnym podmiotom praw autorskich, podczas gdy celem tej dyrektywy, co wynika z w szczególności z jej motywu 9, jest zagwarantowanie im wysokiego poziomu ochrony.
- 36 Wniosku, do którego Trybunał doszedł w pkt 30 niniejszego wyroku, nie podważa również twierdzenie, zgodnie z którym dla uzyskania nakazu wobec dostawcy dostępu do Internetu podmioty praw autorskich lub praw pokrewnych muszą wykazać, że pewni klienci tego dostawcy rzeczywiście szukają na spornej stronie internetowej dostępu do przedmiotów objętych ochroną, publicznie udostępnionych bez zgody podmiotów praw autorskich.
- 37 Dyrektywa 2001/29 wymaga bowiem, aby środki, które państwa członkowskie muszą przyjąć w celu jej wykonania, miały na celu nie tylko doprowadzenie do zaprzestania naruszania praw autorskich i praw pokrewnych, lecz także zapobieganie nowym naruszeniom (zob. podobnie wyroki: z dnia 24 listopada 2011 r. C-70/10 Scarlet Extended, Zb.Orz. s. I-11959, pkt 31; z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie C-360/10 SABAM, pkt 29).
- 38 Jednakże tego rodzaju skutek prewencyjny zakłada, że podmioty praw autorskich i praw pokrewnych mogą działać bez konieczności wykazywania, iż klienci dostawcy dostępu do Internetu rzeczywiście szukają dostępu do przedmiotów objętych ochroną, publicznie udostępnionych bez zgody tych podmiotów.
- 39 Tym bardziej, że aby doszło do publicznego udostępnienia utworu, wystarczy, by był on udostępniony publicznie, przy czym nie jest decydujące, czy osoby należące do tej grupy miały rzeczywisty dostęp do tego utworu (zob. podobnie wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie C-306/05 SGAE, Zb.Orz. s. I-11519, pkt 43).
- 40 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że osoba, która bez zgody podmiotów praw autorskich w rozumieniu art. 3 ust. 2 tej dyrektywy publicznie udostępnia na stronie internetowej przedmioty objęte ochroną, wykorzystuje usługi dostawcy dostępu do Internetu osób szukających dostępu do tych przedmiotów objętych ochroną, którego należy uznać za pośrednika w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29.

W przedmiocie pytania drugiego

- 41 Ze względu na treść odpowiedzi udzielonej na pierwsze pytanie udzielanie odpowiedzi na pytania drugie jest bezprzedmiotowe.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 42 Poprzez swoje pytanie trzecie sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy prawa podstawowe uznane przez prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie zakazaniu dostawcy dostępu do Internetu – za pośrednictwem

sądowego nakazu – umożliwiania swoim klientom dostępu do określonej strony internetowej udostępniającej przedmioty objęte ochroną bez zgody podmiotów praw autorskich, jeżeli nakaz ten nie precyzuje, jakie środki ma podjąć dostawca dostępu do Internetu i jeżeli może on uniknąć grzywny za naruszenie tego zakazu, o ile przedstawi dowód, że podjął wszelkie rozsądne kroki.

- 43 W kwestii tej, jak wynika z motywu 59 dyrektywy 2001/29, zasady wydawania nakazów, które państwa członkowskie są zobowiązane przewidzieć na podstawie art. 8 ust. 3 wspomnianej dyrektywy, takie jak zasady dotyczące warunków, które należy spełnić, i procedury, której należy przestrzegać, należą do prawa krajowego.
- 44 Wspomniane przepisy ustanowione przez państwa członkowskie, podobnie jak ich stosowanie przez sądy krajowe, muszą jednak uwzględniać ograniczenia wyływające z dyrektywy 2001/29 oraz z innych źródeł prawa, do których odsyła motyw 3 tej dyrektywy (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie *Scarlet Extended*, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 Dokonując oceny zgodności z prawem Unii nakazu, takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym, wydanego na podstawie art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29, należy zatem wziąć pod uwagę w szczególności wymogi wynikające z ochrony mających zastosowanie praw podstawowych, zgodnie z art. 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie *Scarlet Extended*, pkt 41).
- 46 Trybunał orzekł już, że w sytuacji istnienia kilku kolidujących ze sobą praw podstawowych państwa członkowskie przy transpozycji dyrektywy muszą opierać się na takiej wykładni tej dyrektywy, która pozwoli na zapewnienie odpowiedniej równowagi między mającymi zastosowanie prawami podstawowymi chronionymi przez porządek prawny Unii. Ponadto przy wdrażaniu przepisów mających na celu transpozycję tej dyrektywy władze i sądy państw członkowskich są zobowiązane nie tylko do dokonywania wykładni swojego prawa krajowego w sposób zgodny ze wspomnianymi dyrektywami, lecz również do nieopierania się na takiej wykładni tych dyrektyw, która kolidowałaby ze wspomnianymi prawami podstawowymi lub z innymi ogólnymi zasadami prawa Unii, takimi jak zasada proporcjonalności (zob. podobnie wyrok z dnia 29 stycznia 2008 r. w sprawie *C-275/06 Promusicae*, Zb.Orz. s. I-271, pkt 68).
- 47 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że nakaz, taki jak nakaz sporny w postępowaniu głównym, wydany na podstawie art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29, powoduje przede wszystkim kolizję pomiędzy, po pierwsze, prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, wchodzącymi w zakres prawa własności intelektualnej i objętymi w związku z tym ochroną zgodnie z art. 17 ust. 2 karty, po drugie, wolnością prowadzenia działalności gospodarczej, z której korzystają uczestnicy obrotu gospodarczego, tacy jak dostawcy dostępu do Internetu, zgodnie z art. 16 karty oraz, po trzecie, wolnością wypowiedzi i informacji, której ochronę zapewnia art. 11 karty.
- 48 Jeżeli chodzi o wolność prowadzenia działalności gospodarczej, to należy stwierdzić, że wydanie nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym tę wolność ogranicza.
- 49 Wolność prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje bowiem w szczególności prawo każdego przedsiębiorstwa, by dysponować swobodnie, w granicach odpowiedzialności za własne działania, należącymi do niego zasobami gospodarczymi, technicznymi i finansowymi.

- 50 Jednakże nakaz taki jak nakaz sporny w postępowaniu głównym poddaje swojego adresata przymusowi ograniczającemu swobodne korzystanie z należących do niego zasobów, ponieważ zobowiązuje go do podjęcia kroków, które mogą być dla niego kosztowne, mogą mieć istotny wpływ na organizację jego działalności i mogą wymagać zastosowania rozwiązań trudnych i kompleksowych z technicznego punktu widzenia.
- 51 Nakaz taki nie wydaje się jednak naruszać samej istoty wolności prowadzenia działalności gospodarczej dostawcy dostępu do Internetu takiego jak w postępowaniu głównym.
- 52 Po pierwsze, nakaz taki jak nakaz sporny w postępowaniu głównym pozostawia swojemu adresatowi swobodę określenia konkretnych kroków wymagających podjęcia w celu osiągnięcia założonego rezultatu, tak że może on wybrać zastosowanie środków najlepiej dostosowanych do zasobów lub możliwości, którymi dysponuje i które są zgodne z innymi obowiązkami i wyzwaniem, którym musi sprostać w ramach prowadzenia przez siebie działalności.
- 53 Po drugie, taki nakaz umożliwia jego adresatowi uwolnienie się od odpowiedzialności poprzez udowodnienie, iż podjął on wszelkie rozsądne kroki. Ta możliwość uwolnienia się od odpowiedzialności ma jednak ewidentnie ten skutek, że adresat nakazu nie jest zobowiązany do niemożliwych do zaakceptowania poświęceń, co wydaje się uzasadnione w szczególności w świetle faktu, iż ten ostatni nie jest sprawcą naruszenia prawa podstawowego własności intelektualnej, które spowodowało wydanie tego nakazu.
- 54 W kwestii tej, zgodnie z zasadą pewności prawa, adresat nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym musi mieć możliwość powołania się przed sądem – gdy tylko będą już znane podjęte przez niego kroki i to zanim, w odnośnym przypadku, przyjęta zostanie decyzja nakładająca na niego sankcję – że przyjęte przez niego środki były tymi, których można było od niego oczekiwać w celu uniknięcia wystąpienia wskazanego rezultatu.
- 55 Jednocześnie gdy adresat nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym wybierze środki, by się z niego wywiązać, musi czuwać nad tym, by poszanowane były prawa podstawowe użytkowników Internetu, mianowicie prawo do wolności informacji.
- 56 W związku z tym kroki podjęte przez dostawcę dostępu do Internetu muszą być precyzyjne, w tym sensie, że muszą służyć położeniu kresu naruszeniu przez osoby trzecie praw autorskich lub praw pokrewnych, tak aby użytkownicy Internetu, korzystający z usług tego dostawcy dla celów uzyskania legalnego dostępu do zawartych w nim informacji, nie odczuli tego konsekwencji. W przeciwnym wypadku ingerencja tego dostawcy w wolność informacji tych użytkowników byłaby nieuzasadniona w kontekście realizowanego celu.
- 57 Sądy krajowe muszą mieć możliwość zweryfikowania tego stanu rzeczy. Jednakże w sytuacji nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym należy zauważyć, że jeżeli dostawca dostępu do Internetu przyjmie środki umożliwiające wywiązanie się ze sformułowanego zakazu, sądy krajowe nie będą miały możliwości przeprowadzenia takiej kontroli na etapie postępowania egzekucyjnego w związku z brakiem sporu w tym przedmiocie. Następnie, aby prawa podstawowe uznane przez prawo Unii nie stały na przeszkodzie wydaniu nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym, niezbędne jest, aby wewnątrz krajowe przepisy proceduralne przewidywały dla internautów możliwość powołania się na swoje prawa przed sądem,

gdy znane już będą środki przyjęte przez dostawcę dostępu do Internetu w celu wykonania nakazu.

- 58 Jeżeli chodzi o prawo własności intelektualnej, to należy na wstępie zauważyć, że nie jest wykluczone, iż wykonanie nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym nie doprowadzi do całkowitego ustania naruszeń prawa własności intelektualnej zainteresowanych podmiotów.
- 59 Po pierwsze bowiem, co zostało już stwierdzone powyżej, adresat takiego nakazu ma możliwość uwolnienia się od swojej odpowiedzialności i nieprzyjęcia pewnych ewentualnie wykonalnych środków, jeżeli nie mogą one zostać uznane za rozsądne.
- 60 Po drugie, nie jest wykluczone, że nie istnieje żadna technika umożliwiająca całkowite położenie kresu naruszeniom prawa własności intelektualnej bądź że nie jest ona w praktyce wykonalna, co miałyby konsekwencją tego rodzaju, że pewne podjęte środki można by, w danym wypadku, obejść w ten czy inny sposób.
- 61 Należy zauważyć, że z art. 17 ust. 2 karty w żaden sposób nie wynika, by prawo własności intelektualnej było nienaruszalne i by w konsekwencji powinno zostać objęte bezwzględną ochroną (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Scarlet Extended, pkt 43).
- 62 Jednocześnie środki przyjęte przez adresata nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym w ramach jego wykonania muszą być dostatecznie skuteczne, by zapewnić skuteczną ochronę przedmiotowego prawa podstawowego, to znaczy muszą mieć skutek w postaci zapobiegania szukaniu dostępu do przedmiotów objętych ochroną, na który nie udzielono zgody, bądź przynajmniej uczynienia tego trudno wykonalnym i poważnie zniechęcać użytkowników Internetu korzystających z usług adresata tego nakazu do szukania dostępu do przedmiotów udostępnionych im z naruszeniem tego prawa podstawowego.
- 63 W konsekwencji nawet jeśli środki służące wykonaniu nakazu takiego jak nakaz sporny w postępowaniu głównym nie mogą w danym przypadku doprowadzić do całkowitego ustania naruszeń prawa własności intelektualnej, nie muszą być uważane w tym zakresie za niezgodne z wymogiem właściwej równowagi, którą należy ustanowić, zgodnie z art. 52 ust. 1 in fine karty, pomiędzy wszystkimi mającymi zastosowanie prawami podstawowymi, pod warunkiem jednakże, że środki te, po pierwsze, nie pozbawiają niepotrzebnie użytkowników Internetu możliwości legalnego dostępu do dostępnych informacji, i po drugie, mają skutek w postaci zapobiegania szukaniu dostępu do przedmiotów objętych ochroną, na który nie udzielono zgody, bądź przynajmniej uczynienia tego trudno wykonalnym i poważnie zniechęcają użytkowników Internetu korzystających z usług adresata tego nakazu do szukania dostępu do przedmiotów udostępnionych im z naruszeniem prawa własności intelektualnej.
- 64 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że prawa podstawowe uznane przez prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie zakazaniu dostawcy dostępu do Internetu – za pośrednictwem sądowego nakazu – umożliwiania swoim klientom dostępu do określonej strony internetowej udostępniającej przedmioty objęte ochroną bez zgody podmiotów praw autorskich, jeżeli nakaz ten nie precyzuje, jakie środki ma podjąć dostawca dostępu do Internetu i jeżeli może on uniknąć grzywny za naruszenie tego zakazu, o ile przedstawi on dowód, że podjął wszelkie rozsądne kroki, pod warunkiem jednakże, że podjęte środki, po pierwsze, nie pozbawiają użytkowników Internetu niepotrzebnie możliwości legalnego dostępu do dostępnych informacji, i po drugie, mają skutek w postaci

zapobiegania szukaniu dostępu do przedmiotów objętych ochroną, na który nie udzielono zgody, bądź przynajmniej uczynienia tego trudno wykonalnym i poważnie zniechęcają użytkowników Internetu korzystających z usług adresata tego nakazu do szukania dostępu do przedmiotów udostępnionych im z naruszeniem prawa własności intelektualnej, czego zweryfikowanie spoczywa na władzach i sądach krajowych.

W przedmiocie pytania czwartego

- 65 Ze względu na treść odpowiedzi udzielonej na pytanie trzecie udzielanie odpowiedzi na pytanie czwarte jest bezprzedmiotowe.

W przedmiocie kosztów

- 66 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że osoba, która bez zgody podmiotów praw autorskich w rozumieniu art. 3 ust. 2 tej dyrektywy publicznie udostępnia na stronie internetowej przedmioty objęte ochroną, wykorzystuje usługi dostawcy dostępu do Internetu osób szukających dostępu do tych przedmiotów objętych ochroną, którego należy uznać za pośrednika w rozumieniu art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29.**
- 2) **Prawa podstawowe uznane przez prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie zakazaniu dostawcy dostępu do Internetu – za pośrednictwem sądowego nakazu – umożliwiania swoim klientom dostępu do określonej strony internetowej udostępniającej przedmioty objęte ochroną bez zgody podmiotów praw autorskich, jeżeli nakaz ten nie precyzuje, jakie środki ma podjąć dostawca dostępu do Internetu, i jeżeli może on uniknąć grzywny za naruszenie tego zakazu, o ile przedstawi on dowód, że podjął wszelkie rozsądne kroki, pod warunkiem jednakże, że podjęte środki, po pierwsze, nie pozbawiają użytkowników Internetu niepotrzebnie możliwości legalnego dostępu do dostępnych informacji, i po drugie, mają skutek w postaci zapobiegania szukaniu dostępu do przedmiotów objętych ochroną, na który nie udzielono zgody, bądź przynajmniej uczynienia tego trudno wykonalnym i poważnie zniechęcają użytkowników Internetu korzystających z usług adresata tego nakazu do szukania dostępu do przedmiotów udostępnionych im z naruszeniem prawa własności intelektualnej, czego zweryfikowanie spoczywa na władzach i sądach krajowych.**

Podpisy

* Język postępowania: niemiecki.

© Unia Europejska, <http://eur-lex.europa.eu/>